

DIARI DE SESSIONS

DEL PARLAMENT DE CATALUNYA

VI legislatura

Quart període

Sèrie C - Número 175

Dijous, 26 d'abril de 2001

Comissió del Síndic de Greuges

PRESIDÈNCIA DE LA I. SRA. DOLORS COMAS D'ARGEMIR I CENDRA

Sessió núm. 5, segona i darrera reunió

Í N D E X

Informe

del Síndic de Greuges al Parlament de Catalunya corresponent a l'any 2000 (tram. 360-00005/06)
(continuació) (p. 3)

SESSIÓ NÚM. 5.2

La sessió suspenso ahir, es reprèn a un quart de cinc de la tarda i deu minuts. Presideix la Sra. Comas d'Argemir i Cendra, acompanyada de la vicepresidenta, Sra. Bruguera i Bellmunt, i de la secretària, Sra. Sánchez-Camacho i Pérez. Assisteix la Mesa el lletrat major.

Hi són presents les diputades i els diputats Sr. Farguell i Sitges, Sr. Lladó i Isàbal, Sr. Puigdomènech i Cantó, Sr. Rull i Andreu, Sr. Salvatella i Suñer i Sr. Soy i Soler, pel G. P. de Convergència i Unió; Sra. Malla i Escofet, Sr. Masllorens i Escubós i Sr. Pérez Ibáñez, pel G. P. Socialistes - Ciutadans pel Canvi, i Sra. Porta i Abad, pel G. P. d'Esquerra Republicana de Catalunya.

Assisteix a aquesta sessió el síndic de Greuges, Sr. Anton Cañellas i Balcells, acompanyat de l'adjunt del Síndic, Sr. Enric Ricard Bartlett i Castellà, i de la secretària general, Sra. Elisabet Abella i Roca.

La presidenta

Bé, anem a reprendre la sessió d'aquesta Comissió del Síndic de Greuges que vam deixar interrompuda ahir, després que va ser una sessió ben llarga perquè vam acabar a les vuit del vespre, pràcticament.

Informe del Síndic de Greuges al Parlament de Catalunya corresponent a l'any 2000 (tram. 360-00005/06) (continuació)

Abans de donar la paraula al síndic de Greuges i a petició d'ell, repartirem a cada portaveu el que van ser les propostes del Síndic de Greuges en la seva qualitat de mediador en el conflicte que va haver-hi amb relació als immigrants tancats a l'església de Barcelona, que va acompanyada també pel que va ser l'acord final que van signar la Delegació de Govern i els immigrants, perquè suposo que es podrà comparar quines van ser les aportacions del Síndic i quines es van recollir en el acord final. Com que va ser un tema que tots i cadascun dels portaveus van recollir, doncs, és pertinent, efectivament, donar aquesta informació que, més enllà del que hem conegut pels diaris, doncs, estiguin els termes concrets de l'acord. Per tant, no sé... Sí. (*Pausa.*) Bé, doncs, té la paraula l'excel·lentíssim senyor Anton Cañellas.

El síndic de Greuges (Sr. Anton Cañellas i Balcells)

Il·lustre senyora presidenta, il·lustres senyores membres de la Mesa, il·lustres senyors diputats, il·lustres senyores diputades, en primer lloc, vull agrair les valoracions positives efectuades ahir per tots els grups parlamentaris; valoracions que, en venir dels representants del poble de Catalunya, són el millor encoratjament, l'estímul més gran per a mi i per a tot l'equip de persones que fa possible el funcionament de la institució del Síndic de Greuges a Catalunya.

Tot seguit, intentaré donar resposta a les qüestions, a les demandes d'aclariment, als comentaris que vostès em van plantejar en la reunió d'ahir amb motiu de la presentació del nostre Informe anual de l'any 2000. Segui-

ré a la resposta la mateixa estructura de la meua intervenció d'ahir. Activitat institucional. A la pregunta del diputat de Convergència i Unió, el senyor Lladó, sobre el motiu de les poques visites rebudes en el desplaçament de l'oficina del Síndic de Greuges a la Seu d'Urgell, dir-li que, durant tot l'any 1998, l'oficina del Síndic de Greuges rebé quatre queixes de la comarca de l'Alt Urgell, i durant l'any 1999 també vam rebre quatre queixes procedents d'aquella comarca. Dir també que el dia 8 de novembre de l'any 2000, que és quan vam efectuar el desplaçament, el Síndic de Greuges havia rebut dues queixes. Tenint en compte això i tenint present també que des de fa aproximadament quatre anys, que s'iniciaren els desplaçaments fora de la seu, hem pogut constatar que en el dia que efectuem la visita a la població que es tracti rebem tantes queixes com al llarg de tot l'any anterior, doncs, es pot concloure que, certament, les tres queixes que se'ns van presentar són una quantitat petita però, dins d'aquests paràmetres esmentats i amb relació a la comarca en concret, normal.

En qualsevol cas, sí que voldria significar que una de les queixes que se'ns van presentar en aquell desplaçament és la que ens va ser feta a la seu del Consell Comarcal reunit amb la pràctica totalitat dels seus membres i a través del seu president. Es tractava d'una qüestió —que crec important— relativa a la greu situació d'incomunicació en què es troba la major part d'aquella comarca en haver hagut de decantar-se, en el seu moment, per un sistema de telefonia anomenat TRAC, que assegura un cost de manteniment molt més baix i permetia assegurar també una bona comunicació. La situació actual, però, és que l'esmentat sistema no funciona, que l'operadora no renova aquest sistema i tampoc no inverteix en el sistema tradicional de telefonia fixa, i que la comarca no disposa de suficients antenes repetidores del senyal de la telefonia mòbil com per garantir la comunicació amb aquests telèfons.

Procediment administratiu, funció pública. El Grup d'Iniciativa per Catalunya - els Verds em preguntava sobre l'estabilitat en el nombre de queixes a l'àmbit del procediment administratiu. L'estabilitat en el nombre de queixes en l'àmbit del procediment administratiu és un indicador; ara bé, és un indicador que les coses van millor o que van igual? Es fa difícil donar-li una resposta. Penso que millorem, però encara constatem massa excepcions a un funcionament àgil, eficaç, respectuós de les normes. En uns àmbits s'ha millorat més que en uns altres; per tant, cal que continuem treballant-hi. Les consideracions als drets electorals efectuades en aquest apartat de l'Informe han suscitat algun comentari de vostès, i recorde, per exemple, el senyor David Pérez. La nostra referència a la qüestió de la Llei electoral ha estat motivada per la preocupació exposada pels ciutadans i també per alguns polítics sobre la possible pèrdua de confiança dels electors motivada, en molts casos —encara que no únicament—, pel fenomen del transfuguisme, que darrerament que s'ha posat més de manifest en l'àmbit local. És per això que en l'Informe hem suggerit en el Parlament que, per tal d'evitar aquesta situació de desencís electoral que es pot estar produint i per tal, també, que aquesta cambra doni compliment al mandat que efectua l'Estatut d'Autonomia de Cata-

lunya en el seu article 31, s'estudiï l'elaboració d'una llei electoral pròpia, i alhora es continuï treballant per reforma de la normativa local en aquells aspectes que incideixen en el règim electoral.

Ja en anteriors ocasions la institució del Síndic –per tant, no només en els meus mandats– s'ha pronunciat en contra de la pràctica que duen a terme algunes administracions públiques en aplicació de les possibilitats legals de contractació de personal interí; pràctiques com ara el nomenament de personal interí, en alguns casos, sense que es produeixi una convocatòria pública per tal de valorar els requisits de mèrit i capacitat de les persones nomenades, sense que en un termini raonable es procedeixi a efectuar la corresponent convocatòria per procedir a la provisió dels llocs per a funcionaris públics. Aquesta pràctica, que no és un patrimoni d'una sola administració, ha comportat en alguns casos la creació d'una borsa de personal interí que, en perdurar al llarg de molts anys, condiona la mateixa política de personal de l'Administració afectada i pot arribar a incidir en els principis constitucionals que regulen l'accés a la funció pública. Quan a aquesta situació s'afegeix un canvi en el disseny organitzatiu de la mateixa Administració, com que el que ha comentat el Grup Parlamentari Popular amb relació al personal que presta serveis a museus, caldrà que la norma que efectua aquest canvi es prevegui, com normalment s'acostuma a fer al respecte, els drets adquirits de les persones que venien prestant els seus serveis en aquell àmbit.

La seguretat ciutadana. En relació amb els nostres comentaris en l'àmbit de seguretat ciutadana citats pels grups parlamentaris d'Esquerra Republicana de Catalunya, Popular i Socialistes - Ciutadans pel Canvi, recentment el Departament d'Interior ha donat resposta als nostres suggeriments. El Departament ens ha informat que amb referència al problema d'espai general per a la utilització de les dependències policials com a dipòsit d'objectes i vehicles a disposició judicial, i en relació amb la conveniència de recuperar el caràcter extraordinari de l'encàrrec als agents del Cos de Mossos d'Esquadra d'efectuar les citacions judicials, aquestes situacions han estat plantejades davant de la Comissió Nacional de Policia Judicial i les comissions provincials de policia judicial. Així, doncs, malgrat que la valoració general de les comissions visitades és positiva i que s'han acceptat per part del Departament d'Interior part dels suggeriments formulats per nosaltres, ens hem adreçat al Departament de Justícia i a les presidències de les audiències provincials per tal de traslladar-los les nostres consideracions i intentar ajudar a la solució d'aquestes disfuncions.

Habitatge i urbanisme. Al lloguer i els habitatges de promoció pública, qüestió a què alludia el Grup d'Iniciativa per Catalunya - els Verds, hi hem fet referència en altres informes en el sentit que seria necessària la protecció pública dels habitatges de lloguer, però s'ha de tenir en compte que la cultura immobiliària del nostre país tendeix des de sempre a l'adquisició dels habitatges en règim de propietat. Aquesta demanda feble d'habitatges de lloguer més la baixada del preu del diner i, consegüentment, de les quotes dels préstecs hipotecaris han fet que en l'actualitat els preus del mercat de lloguer d'habitatges s'hagin incrementat de tal manera

que les rendes de lloguer mensuals quasi s'han equiparat a les quotes de les hipoteques. Per a les famílies amb pocs recursos econòmics, llogar un habitatge ha esdevingut tan car com adquirir-lo, en tant que el preu del lloguer suposa una part molt important dels seus ingressos.

En l'Informe d'enguany hem manifestat que tant l'adquisició diferida com el lloguer són les úniques figures contractuals que, a hores d'ara, permeten un major control per part de l'Administració dels habitatges de promoció pública. Ara bé, també s'ha de valorar –i així ho diem a l'informe– la sobrecàrrega que suposa des del punt de vista econòmic que l'Administració mantingui la propietat dels habitatges que promou. En tot cas, seria bo per al país disposar d'un mercat d'habitatges de lloguer avui poc consistent.

Medi ambient. Hem rebut alguna queixa en relació amb l'anomenada contaminació lumínica. Aquestes poques queixes no corresponen a l'any 2000, sinó que són anteriors; es tractava de denúncies per les molèsties que produïa l'emissió en un domicili privat de la lluminositat que provenia de rètols d'uns establiments comercials. El tractament que els vam donar fou instar l'Ajuntament competent que establís mesures en la llicència que autoritzava la instal·lació per tal de minorar els efectes perjudicials fins a un límit admissible. No hem fet una anàlisi general del problema; el projecte de llei de la contaminació lumínica aprovat pel Govern sí que fa aquest plantejament general. Entenc que en la seva tramitació en aquest Parlament, a hores d'ara en la fase de dictamen per la Comissió, es poden perfilar les mesures per donar resposta escaient a aquesta problemàtica i alhora aconseguir un estalvi energètic. Les queixes presentades per dues entitats ecologistes amb relació als projectes d'instal·lació de dos parcs edílics, els de l'Auleda entre els termes municipals de la Jonquera i Cantallops, i el de la Serra del Mirador, a l'Alforja, van donar lloc a la formulació d'un seguit de consideracions sobre el projecte del mapa d'implantació ambiental de l'energia edílica a Catalunya.

Aquestes recomanacions, que vam adreçar al Departament de Medi Ambient a finals del mes de febrer d'enguany i que, per tant, exposarem a l'Informe corresponent a aquest any, tenien per objectiu aportar elements per perfeccionar la redacció del decret regulador de l'energia edílica i, al mateix temps, minorar les objeccions que havien generat més polèmica en el tràmit d'allegacions sobre la necessitat de fer compatible la implantació dels parcs edílics en el territori amb determinats valors naturals i culturals que, segons la normativa vigent d'aplicació, cal preservar.

La concreta problemàtica en relació amb la impossibilitat d'instal·lar un parc edílic al cap de Creus a conseqüència de l'incendi del passat estiu no se'ns ha plantejat davant la nostra institució, si bé en el present curs 2001, arran de les queixes presentades sobre els projectes de parcs edílics, hem tingut ocasió de pronunciar-nos pel que fa a la necessitat de respectar els valors que es volen preservar amb les figures de protecció del medi natural, i que, d'altra banda, també fem esment en aquest informe a la problemàtica de la contaminació per nitrats de l'aquífer del Baix Ter en relació amb el dret d'accés a la informació en matèria de medi ambi-

ent. Prenc nota, tanmateix, del suggeriment que ahir se'ns va formular en el sentit de mantenir una actitud més proactiva en el marc de les nostres competències davant aquells conflictes mediambientals que generen un ampli debat social i que, en canvi, no se'ns plantegen a instància de part.

Sanitat. En aquest Informe ens referim a la gestió de serveis de transport sanitaris des de la perspectiva contractual. Això és així perquè les queixes que vam rebre tenien aquest objecte; se'ns va plantejar per tres unions temporals d'empresaris que no havien estat contractades. Ens vam ocupar especialment de les mesures adoptades pel Departament de Sanitat per garantir el servei durant el període de transició d'un sistema a un altre, és a dir, entre el primer de juliol i el primer d'octubre de l'any passat. Aquestes mesures ens van semblar suficients. Vaig considerar, però, com aquest Parlament havia fet en una moció aprovada el passat 29 de juny, que determinats estudis s'haurien hagut de fer abans. Al nostre servei d'informació al ciutadà hem rebut alguna consulta de persones disconformes amb el nou sistema, però s'ha de dir que han estat ben poques. Resumint, confio que la coordinació operativa del servei resolgui els problemes que s'han detectat

A la qüestió de com valorem la introducció de nous factors a tenir en compte per incidir a la gestió de les llistes d'espera, nous factors de «baremació», hem d'indicar que ho considerem positiu. Ho havíem advertit i fet constar en el nostre Informe al Parlament de 1999, on vam mostrar a nostra preocupació per l'escassa incidència que hi tenien fins aleshores els factors socioeconòmics, familiars i personals dels afectats.

Sobre el pla de xoc de les llistes d'espera i dels diferents proveïdors del Servei Català de la Salut, hem d'indicar que el Servei Català de la Salut és el responsable de garantir l'assistència sanitària i ha de contractar els serveis a través dels diversos proveïdors amb diferents llistes d'espera i per a diferents patologies, tot i garantint que es compleixin els drets dels pacients. El cert és que reconeixem les prioritats o els recursos del Servei Català de la Salut per als diferents tipus de proveïdors i d'intervencions quirúrgiques. Però a nosaltres, el Síndic, el que ens preocupa és el resultat de reducció equitatiu de la llista, si s'aconsegueix o no. Que això es faci a través d'un proveïdor o d'un altre, públic o privat, té implicacions que probablement correspon més a aquest Parlament valorar que no pas al Síndic.

Treball i pensions. La reduïda importància a Espanya dels contractes a temps parcial ha fet que la darrera reforma laboral, en vigor des del passat 4 de març, s'hagi avançat cap a la seva flexibilització en establir-se el còmput de la jornada a nivell anual i en haver-se suprimit la restricció de la durada de la jornada establerta anteriorment en un màxim del 77% de la jornada normal. Això vol dir que molts més aturats que percebin prestació podran continuar gaudint de la prestació d'atur deduint la part proporcional al temps treballat. Això va en la línia de les nostres consideracions de recerca d'un nou punt d'equilibri entre treball a temps parcial i percepció de la prestació d'atur. Ara bé, el criteri legal vigent en el moment en què es van suscitar les queixes que nosaltres exposem era una altra, i aquest

criteri no va ser degudament exposat als ciutadans afectats per l'entitat gestora de l'Inem, entitat gestora que reconegué el seu error d'informació inicial i en revisà el criteri. L'Administració va rectificar l'error que havia patit; això no és criticable. Ara bé, les decisions que el ciutadà hagués adoptat si hagués rebut una adequada informació des del primer moment haurien estat potser diferents.

Se'ns va demanar per la portaveu del Grup Popular la nostra valoració de l'acord per a la millora i el desplegament del sistema de protecció legal signat a Madrid el passat dia 9 d'abril. Doncs, bé, amb caràcter de mera opinió d'urgència puc dir que en l'objectiu estic d'acord; aquest objectiu és, com saben, la defensa de la previsió pública a la base de les futures pensions. En l'articulació concreta, que no ha tingut el consens desitjat, hi han aspectes que valorem com a positius. Així, en la línia de les nostres recomanacions, s'incrementen les pensions de viduitat, les pensions mínimes i, entre d'altres acords, es corregeix l'acció protectora del repte pel que fa a una antiga recomanació del Síndic en poder percebre la prestació d'incapacitat permanent total qualificada quan el treballador té cinquanta-cinc anys. Una valoració total global no la faré, llevat de desitjar que es pugui assolir aviat un acord entre tots els agents socials.

Per contestar la darrera de les qüestions suscitées en aquest apartat pels grups d'Esquerra Republicana i Popular, dir-los que en els darrers anys hem apreciat una millor gestió de l'entitat gestora de l'INSS i així ho hem dit. Enguany, pel que fa al càlcul de la pensió d'incapacitat permanent que prové de períodes no cotitzats, l'INSS va corregir i revisar els expedients resolts en perjudici dels pensionistes i adequà diligentment la seva actuació als criteris suggerits pel Síndic de Greuges i pel Defensor del Pueblo.

Serveis socials. En l'àmbit dels serveis socials la diputada senyora Àlicia Sánchez-Camacho em demanava quina ha estat la resposta del Departament de Benestar Social a les nostres consideracions sobre el dèficit de places residencials per a gent gran i persones amb disminució. En l'Informe que els vaig presentar esmentava que durant l'any 2000 han continuat arribant a la nostra institució queixes de ciutadans que no veien atesa la seva demanda per manca de places disponibles. Ha estat, doncs, en el marc de les actuacions que han generat aquests casos concrets, que hem pogut constatar, d'una banda, que persisteix aquest dèficit assistencial, i d'altra, plantejar les consideracions que recollim en l'Informe. He de dir, però, que en aquesta forma de consideració general en què apareixen en l'Informe no les havíem traslladat amb anterioritat al Departament de Benestar Social. Vull dir-los, també –i amb això dono resposta a un dels suggeriments que em feia la diputada senyora Carme Porta en la seva intervenció–, que penso que tindrem ocasió d'incidir novament en aquesta qüestió en el marc d'un estudi monogràfic sobre l'atenció residencial que hem previst dur a terme aquest any i que reflectiria de forma conjunta i ordenada les reflexions i valoracions que ens susciten les visites que hem efectuat a centres residencials durant l'any 2000, una part de les quals ja hem traslladat al Departament de Benestar Social.

Deixin-me que aprofiti que parlem del dèficit de places residencials per insistir en una reflexió que a mi em sembla cabdal en aquest tema i que apuntava també el diputat senyor Lladó en la seva intervenció. És important augmentar l'oferta residencial per atendre les demandes dels ciutadans, però encara ho és més procurar canalitzar aquestes demandes cap a recursos alternatius en el marc del programa «Viure en família» o altres iniciatives amb la mateixa orientació que permetin l'atenció integral a les necessitats de l'usuari mantenint al mateix temps el contacte amb l'entorn familiar. Entenc que tots estem d'acord que cal una major dotació de la partida destinada a serveis socials, en especial en determinats àmbits com són l'atenció a la gent gran i a les persones amb discapacitats.

Ahir els deia que si aquests dèficits són conseqüència d'una prioritització inadequada de la despesa, cal corregir-ho. Vostès, senyores diputades, senyors diputats, poden fer-ho en exercici de la seva funció de control de l'acció política i de govern, i també en el moment de l'aprovació del pressupost. També assenyalava ahir que si el problema o part del problema rau en un cert ofec de les finances públiques a Catalunya, caldrà també cercar-hi solucions. La meva tasca només pot consistir a assenyalat els dèficits –ja ho he fet i ho continuaré fent–, i també proposar o valorar determinades iniciatives. El programa de «Vida en família» a què es referia el portaveu de Convergència i Unió és un bon programa en la mesura que facilita romandre en el mateix entorn familiar. Aquest programa, però, com tot, també necessita destinar recursos, encara que pot atendre més gent amb menys recursos que en l'ingrés residencial; i aquest també és un element a considerar positivament.

Ensenyament no universitari. El diputat senyor Pere Lladó demanava uns aclariments sobre concentració d'alumnes fills d'immigrants a les escoles i la seva integració. Des de la nostra institució hem manifestat d'una manera explícita, almenys des de l'any 1997, que la concentració d'aquests alumnes pot dificultar realment la seva integració. Amb aquest criteri hem tractat cada any la qüestió. Els nostres primers suggeriments eren d'ofici; més endavant, a mitjans de 1998 vam rebre la queixa d'una federació d'associacions de pares en el mateix sentit. Al llarg de l'any 2000 ens hem dirigit al Departament amb una extensa reflexió sobre el tema. Amb la detallada resposta de la Conselleria, amb l'estudi de l'informe final d'una comissió establerta pel Departament i que aquest va enviar-nos i amb els antecedents que ens facilità el promotor d'aquella queixa, vam fer els suggeriments oportuns al Departament d'Ensenyament, tal com queda recollit en el nostre Informe.

Un dels elements a considerar per a les nostres propostes fou el text del Decret de matriculació per al curs 2001-2002, primer, encara en esborrany. El text definitiu del Decret va aparèixer en el DOGC abans de tancar el nostre Informe. Vam observar que les modificacions o, més aviat, els aclariments de l'esborrany constaven en quatre articles, el 3, el 4, el 14 i el 16. Vam estimar que aquestes modificacions no afecten conceptualment l'esborrany, i que les propostes enviades al Departament, segons la nostra opinió, continuaven sent vàlides; és a dir, que el Decret no les recollia, i per això

vam fer una referència a una norma de l'any 2001 en l'Informe de l'any 2000. Una part de la nostra actuació és reactiva; això és, intervenim per esmenar un greuge ja produït. Una altra part és preventiva: suggerim canvis a l'organització administrativa o en les normes jurídiques per tal d'evitar que es produeixin o es continuïn produint greuges. És per això que vam fer consideracions sobre la normativa de matriculació i ens va semblar que havíem d'assenyalar fins a quin punt es recollien o no aquestes consideracions en el Decret aprovat. Naturalment, el Govern, que té la potestat reglamentària, pot tenir una opinió diferent a la nostra. Podem estar equivocats, però fem les nostres consideracions amb la voluntat d'ajudar a millorar els serveis públics, en aquest cas, el d'Ensenyament.

La nostra referència a l'Informe respecte els retards en la resposta per part del Departament d'Ensenyament anava en el sentit que perjudica al desenvolupament personal dels infants, afecta l'accés als centres, el tipus d'escolarització i l'assistència a classe. Són expedients relatius a un cas d'una presumpta falta d'autorització per al funcionament d'un centre, dificultats d'accés a centres docents ordinaris per raó de l'existència de barreres arquitectòniques i presumptes maltractaments a alumnes per una mestra denunciats pels pares; el suport, també, a la mateixa escola d'un infant malalt. Estem parlant de períodes transcorreguts, entre la sol·licitud de l'informe i la resposta, de molts mesos. En altres casos, el fet de rebre respostes parcials també ha allargat la tramitació de l'expedient. Voldria afegir, per concloure aquest apartat, que la llarga entrevista que vaig sostenir a la molt honorable consellera d'Ensenyament arran del nostre Informe, en la meua opinió, va servir per buscar uns canals més àgils de comunicació.

Professors i universitats. Pel que fa a la situació d'estrès del personal docent, he de dir-los que no hem rebut cap queixa on, de forma directa, es denunciï aquesta situació. Això no obstant, el cert és que la majoria de les queixes que rebem dels funcionaris docents, aquests denuncien la situació d'instabilitat laboral en què es troben com a conseqüència de l'aplicació que s'està duent a terme de la LOGSE per part de les administracions educatives, i també com a conseqüència, segons afirma el Departament d'Ensenyament, de la disminució del nombre d'alumnes, que té com a conseqüència la supressió de grups i que dona lloc a un augment de la mobilitat del professorat. La coincidència en el temps d'aquests dos processos fa que el personal docent, que fins el moment venia gaudint d'una certa estabilitat que li permetia conèixer quines serien curs darrere curs les seves funcions, es vegi ara afectat per un procés que li comporta, en el millor dels casos, un canvi en l'especialitat docent que imparteix, però que sovint implica també un canvi de centre, amb la necessitat que això comporta d'adaptació a un nou equip i a un nou projecte educatiu diferent. Sens dubte, aquesta situació pot donar lloc a un augment de les baixes entre el professorat del centre i no han estat pocs els casos en què el promotor de la queixa ens ha informat de la seva situació de baixa laboral.

A continuació, faré també un aclariment de la nostra posició amb relació al comentari del Grup Parlamentari Socialistes - Ciutadans pel Canvi relatiu als beneficis de

la famílies nombroses en els estudis a les universitats privades. Nosaltres entenem i respectem un criteri com el que va exposar el portaveu, el senyor David Pérez; entenem les opcions diverses a l'hora de prioritzar la despesa pública. Ara bé, les nostres consideracions deriven d'una interpretació de l'ordenament vigent que, naturalment, es pot discutir. El Departament de Benestar Social, per exemple, no comparteix el nostre criteri. Nosaltres entenem que de la legislació vigent se'n deriva aquest dret de les famílies i el correlatiu de les universitats.

Serveis penitenciaris. En relació amb el consum de drogues a les presons, no podem considerar que aquest fet sigui de forma general fruit de negligència, errada o descuit en el sotmetiment a vigilància dels interns. En les visites efectuades en els centres penitenciaris i de la informació de què disposem, hem pogut constatar que els interns tenen a la seva disposició els mitjans personals i materials oportuns per tractar de superar la seva addicció a les substàncies tòxiques. També s'intenta detectar l'existència de qualsevol substància prohibida mitjançant escorcolls personals i a les cel·les, però la realitat demostra la dificultat de controlar aquestes activitats si es vol mantenir a l'interior dels centres un règim de vida que no sigui en extrem repressiu. El consum de substàncies estupefaents, que és de difícil control en el carrer, també té el seu reflex, malauradament, en els centres penitenciaris.

Cal assenyalar que des de la nostra institució, sempre que tenim coneixement de l'agressió o mort d'un pres, ja sigui per un acte de violència o per sobredosi, independentment de l'expedient d'informació reservada de l'Administració penitenciària o de les diligències judicials oportunes, procedim a l'obertura del corresponent expedient d'actuació d'ofici per tal de conèixer les circumstàncies dels fets i l'actuació dels serveis penitenciaris en el cas. En aquest sentit, moltes de les actuacions d'oficis iniciades durant l'any 2000 s'han conclòs durant aquest any 2001. Així, doncs, respecte a la sol·licitud formulada pel Grup Parlamentari Popular sobre la valoració que tenim sobre si la vida de les presons és digna, he de dir-los que, malgrat les deficiències que encara presenten els nostres centres penitenciaris, considerem que l'Administració penitenciària està fent un esforç important per tal d'intentar que així sigui.

Infants. Sorprèn i preocupa l'argumentació que apareix en determinades sentències en les quals la víctima és un menor. Estimem que l'aplicació de determinats elements no té en compte la asimetria d'edats i de maduresa entre l'agressor i la víctima, que una prèvia experiència sexual entre iguals no pot projectar-se en una relació entre adult i menor, ja que possiblement, en aquest cas, sempre hi ha un component de poder. Però, sobretot, ens sembla que falta un coneixement del desenvolupament del menor i les conseqüències que pot tenir en la seva personalitat. Des de la nostra institució hem demanat més d'una vegada la formació de jutges en qüestions de menors. Ens sembla que sentències com a les que fem al·lusió justifiquen la nostra petició.

La senyora Dolors Comas ens va efectuar un parell de preguntes més. Pel que fa als recursos alternatius a la família, es continua observant la insuficiència de places en els centres residencials d'acció educativa i el poc

volum d'acolliments familiars. La manca de centres residencials que atenguin infants amb necessitats específiques de l'adolescència repercuteix en el funcionament normal del conjunt dels centres residencials d'acció educativa. Afecta també el tractament de la situació dels menors magribins del carrer, segons manifestem en la conclusió sisena de l'actuació d'ofici referida a aquests menors. Aquesta insuficiència es manifesta també en el model d'atenció als nois magribins no acompanyats. Amb tot i que es constata un esforç per part de l'Administració a l'abordatge d'aquest fenomen, en el nostre Informe destaquem qüestions que ens semblen tan elementals com la manca, en molts casos, de la seva tutela automàtica, la presència més intensa d'educadors del carrer, la formació d'aquests mateixos educadors, la creació de més centres amb sistemes d'educació intensiva, ja que els dos que existeixen tenen una llista d'espera endèmica.

Violència contra les dones. Pel que fa a les consideracions formulades en relació amb la violència contra les dones farem el seguiment de les iniciatives i propostes que esmentem en l'Informe. Amb aquesta finalitat, en data 21 de desembre del 2000, ens vam adreçar al Departament de Benestar Social per tal de visitar les cases d'acolliment i poder així fer-ne una valoració. Ben aviat hurem enllestit un pla de visites. Quant a les mesures alternatives que es duen a terme per tal que la dona maltractada no hagi d'anar a aquestes cases d'acolliment, com hem exposat, cal modificar la legislació vigent. En aquest sentit, podem esmentar els canvis en l'ordenament civil que estudia proposar l'Institut Català de la Dona per tal de possibilitar, entre d'altres coses, el cessament immediat de la situació de violència i l'expulsió de la persona agressora del domicili per resolució judicial; establir judicialment mesures cautelars de prevenció esglaonades en el temps i d'acord amb el cas concret, i instaurar instruments i programes de reinserció i de rehabilitació, tant de les víctimes com dels agressors, considerem que serien instruments vàlids per fer front a aquesta situació i són altres mesures a considerar.

També les mesures que apuntem, des del punt de vista judicial, educatiu, sanitari, social, de seguretat ciutadana i de formació, considerem que contribuiran a protegir les dones dels seus agressors. En la mesura que la dona maltractada se senti protegida i que es treballi des del territori les situacions de violència domèstica, serà menys necessària la derivació a les cases d'acolliment, evitant així el trencament amb l'entorn inherent a l'ingrés i reconduint la situació dins de la mateixa unitat familiar. Cal, doncs, continuar en el camí iniciat i garantir a totes les víctimes l'atenció suficient capaç d'absorbir tots els casos que se susciten.

Immigració. Se'm va demanar si considerava que la manca de sobirania política és un dèficit a l'hora d'organitzar un fenomen migratori com el que estem vivint. Quan una organització social té plena sobirania, té més marge de maniobra per autoorganitzar-se que quan la sobirania falta o està condicionada. L'organització d'un procés migratori no és una excepció en aquest principi general. Potser amb això contestaria al senyor diputat, però aniré una mica més enllà. En el nostre ordenament constitucional, per tant, hem de considerar la

Constitució i l'Estatut d'autonomia. És possible fer una interpretació on la competència exclusiva de l'Estat en matèria d'immigració s'articuli amb les competències de Catalunya en àmbits sectorials com l'habitatge, l'ensenyament, els serveis socials o el treball. El resultat d'aquesta articulació pot ser perfectament una concepció més àmplia de les nostres representacions diplomàtiques i consulars, o de la participació de les comunitats autònomes en la determinació dels contingents.

Des del temps de Bodin, la sobirania és una gran paraula, però tot fa pensar que avui ja no és un bloc de marbre refulgent, sinó que és més aviat un bloc cantellut i treballat per múltiples cisells. Com acabo d'apuntar, entenc que avui no és possible obrir les fronteres de bat a bat, però que es pot aconseguir millor ordenar la immigració amb una política que afavoreixi la immigració legal o regular que no pas exclusivament amb normes repressives. Com hem dit altres vegades, hem de treure la clientela a les màfies que exploten les persones. Les nostres consideracions amb els grups parlamentaris a les Corts Generals, amb representants de les circumscripcions de Catalunya, amb relació a la reforma de la Llei d'estrangeria no es van introduir canvis a l'hora d'aprovar-la. Ens semblava que, entre altres coses, no s'oferia cap resposta concreta davant dels casos en què les ordres de retorn no es poguessin materialitzar. Pensàvem que era necessària una fórmula que permetés facilitar els estrangers amb una ordre de retorn inexecutable a la possibilitat d'integrar-se a la societat, permetent-los accedir al mercat del treball temporalment fins que el retorn fos possible.

Un cop hem tingut ja una norma aprovada, hem cercat la seva interpretació més coincident amb els nostres postulats. Pensem que una interpretació àmplia, favorable i generosa de la normativa hauria de permetre donar una resposta a la situació d'aquestes persones mitjançant l'atorgament d'un permís de residència temporal per la concurrència de raons humanitàries o circumstàncies excepcionals. En aquests casos i per a l'atorgament d'aquest tipus de permís no cal la presentació del visat ni la seva excepció ni l'acreditació de mitjans de vida suficients per al període de residència que es pogués sol·licitar, que no podria ser superior a un any, essent possibles les renovacions. En el cas que aquestes persones comptessin amb una oferta de treball que els permetés desenvolupar una activitat lucrativa, haurien de tramitar la corresponent autorització per a treballar. Aquesta va ser una de les nostres aportacions a la mediació del tancament a les esglésies.

Les polítiques d'integració són certament bàsiques. A la pregunta concreta de si es fa prou, de si fem prou, he de respondre que no. Aquestes polítiques de cohesió social costen diners; s'ha de dir que el seu destinatari no són pas exclusivament persones immigrades, sinó també nacionals en situacions econòmiques o socials poc afavorides. És important disposar d'unes eines teòriques d'aproximació a aquesta nova situació; considero que el Pla interdepartamental d'immigració de la Generalitat va en la bona línia, que diversos ens locals estan fent una bona tasca en aquest àmbit, però caldrà potenciar els recursos a destinar. En aquest sentit, em remeto a les consideracions que ha fet en respondre les preguntes sobre serveis socials.

Quan se'ns plantegen qüestions relatives a l'encaix d'altres cultures en el nostre país, sovint hem dit que el límit que no podem passar és el de respecte als drets humans. Per tant, no admetem que una part del currículum educatiu no es desenvolupi per una suposada prohibició religiosa. A la pregunta sobre si les mesquites avui són un factor d'integració o d'aïllament per a la comunitat musulmana, no puc respondre de manera taxativa, perquè no hem fet un estudi específic i no he visitat les mesquites actualment en funcionament. Sí que puc constatar que, de manera de àmplia, es considera que les esglésies en els Estats Units o les mesquites a França han constituït generalment un factor d'integració social. Les notícies que tenim sobre les mesquites en el nostre país ens indiquen que la projecció més integradora o aïlladora depèn en gran part de la personalitat de qui dirigeix la mesquita, l'imam. En aquest sentit, crec que s'hauria de prestar atenció a la formació d'imams per facilitar-los un bon coneixement del nostre país i afavorir en ells un tarannà obert. En general, s'ha pogut constatar que l'arribada de l'imam produeix inicialment una certa retracció en l'actitud dels musulmans residents en el nostre país, però, generalment, aviat s'evoluciona de nou cap a una actitud més oberta. En aquest sentit, sembla més important la creació de llocs de culte a pobles i barris que la creació d'una gran mesquita, que necessàriament quedaria més vinculada a les estructures del poder dels països musulmans.

En tot cas, he de recordar que l'article 18 de la Declaració Universal dels Drets Humans reconeix que el dret de la llibertat de religió comporta també la llibertat de manifestar-la públicament mitjançant la predicació, el culte i el compliment dels ritus. Si un grup de ciutadans amb residència al nostre país vol tenir un lloc de culte finançat amb els seus recursos, les autoritats no estarien legitimades per impedir de manera generalitzada l'exercici d'aquest dret. D'altra banda, prenc nota i faig meu el suggeriment efectuat pel Grup de Convergència i Unió sobre el fet de fer arribar les nostres consideracions de l'Informe sobre immigració als municipis amb un alt percentatge de població d'origen immigrant. Sense esperar a la tramesa de la publicació de l'Informe que fem a cada ajuntament, remetrem a aquests municipis en uns dies una separata amb aquestes consideracions, on aquesta referència a les mesquites també hi és.

Tots els grups parlamentaris es van referir, senyores i senyors, a la nostra intervenció per ajudar a resoldre el conflicte del tancament de persones immigrades a les esglésies de Barcelona. Agraeixo les seves valoracions positives i coincideixo amb el comentari de la senyora presidenta d'aquesta Comissió en el sentit que quan actuava com a mitjancer ho estava fent també aquest Parlament, en tant que el Síndic és el seu comissionat per a la defensa dels drets i les llibertats. L'Ajuntament de Barcelona, em consta que va seguir amb preocupació tot el conflicte, i vull dir-los també que en els moments complicats que vam tenir em vaig sentir molt recolzat, també, pel Govern de Catalunya. La proposta que em va formular el senyor secretari d'Estat per a la Immigració d'actuar com a mitjancer no era, si em permeten l'expressió, cap caramel, però vull agrair

també la confiança fet pel Govern de l'Estat en la institució del Síndic de Greuges de Catalunya, que, en definitiva, està per ajudar a resoldre conflictes, no per rebre dolços.

Com que s'hi han referit tots els grups parlamentaris, i amb permís de la senyora presidenta, em permetré la llicència de fer un breu comentari sobre aquesta actuació realitzada ja durant l'any 2001. Entre tres dies i tres nits de mediació vam aconseguir arribar a un acord, el qual vam formalitzar la matinada del 3 de febrer. El mèrit darrer d'un acord sempre és de les parts, que queda clar, amb independència que el mitjancer pugui ajudar més o menys. Va cessar la vaga de la fam i, com a conseqüència d'uns problemes de darrera hora, no es va poder tancar definitivament l'assumpte amb la convocatòria que s'havia previst d'unes reunions entre les dues parts exclusivament; per tant, sense el Síndic. Se'ns va demanar que prosseguíssim la tasca mediadora per fixar l'inici i circumstàncies de les reunions, però l'acord, en el seu contingut substancial, ja s'havia assolit. He deixat a la senyora presidenta una còpia per a cada grup parlamentari de l'acord del 3 de febrer i del definitiu, que el desenvolupa en el temps i en la forma, que, com podran veure, comença ratificant íntegrament els compromisos assolits en el primer document.

M'han preguntat què va determinar que no pogués completar l'encàrrec que m'havien fet i que vaig acceptar. No hi haver només un motiu: el fet és que teníem plantejat un problema que afectava milers de persones a tot l'Estat, però només podíem negociar amb la representació d'una petita part d'aquestes persones, les tancades. El Govern estatal volia trobar una solució en el marc de la legislació vigent, però evitant qualsevol gest que semblés que no la respectava; per això es negava a reunir-se amb la comissió negociadora. La proposta que vaig fer com a alternativa de reunir-se amb una comissió tècnica no es va acceptar en els termes que la vaig plantejar. Aquest moment em va semblar que el millor que podia fer per tal que les parts –insisteixo–, les parts en conflicte assolissin un acord, era posar-les davant de les seves pròpies responsabilitats sense el coixí d'un mitjancer. Tota decisió és discutible, però, atesos els resultats, la comissió tècnica es va acabar reunint i es va perfilar l'acord. Penso que vam fer el que calia.

Per acabar, dir-los que espero que els compromisos s'apliquin, com ja s'ha començat a fer, i que de l'experiència d'aquella mediació en guardo un bon record i, sobretot, que m'ha refermat en la confiança que la immigració, que ens crea problemes, que ens planteja nous reptes, que en fa aparèixer altres que ja pensàvem superats, però que, per damunt de tot això, pot aportar al nostre país molts elements ben positius. Abans de concloure aquesta meua intervenció, permetin-me que torni a agrair-los els seus comentaris, el seu suport i la seva comprensió.

Il·lustre senyora presidenta, il·lustres senyors membres de la Mesa, il·lustres senyors diputats, il·lustres senyores diputades, moltes gràcies per la seva atenció.

La presidenta

Gràcies a vostè, senyor síndic.

I ara és el torn dels diferents portaveus dels grups per si volen fer repreguntes amb relació al que ha exposat el senyor síndic. Per part del meu Grup, és a dir, per mi mateixa, no, no ho faré. En tot cas..., el Grup Popular, tampoc; Esquerra Republicana, tampoc; el Grup Socialistes - Ciutadans pel Canvi, tampoc, i el Grup de Convergència i Unió, tampoc. Per tant, vol dir, senyor síndic, que tothom ha quedat satisfet amb les explicacions donades. Agraïm la seva presència un cop més en aquest Parlament; també la dels adjunts al Síndic, que acompanyen la Mesa, i a totes les persones de la Sindicatura que han estat presents en les dues sessions de què s'ha compost aquesta Comissió.

Per tant, doncs, moltes gràcies a tothom. Si vol afegir alguna cosa...

El síndic de Greuges

No, moltes gràcies.

La presidenta

Molt bé. Doncs, s'aixeca la sessió.

La sessió s'aixeca a un quart de sis de la tarda i deu minuts.